ކީރިތި ޤުރުއާނުގެ ތަފްސީރު (74)

ޤަލަމް: އަބްދުއްސައްތާރު އަބްދުއްރަޙްމާން

﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَٰنَكُمْ﴾

މާނައީ: "ކަލޭގެ ޤިބްލައަށް ކުރިމަތިލައިގެން ކުރި ނަމާދުތަކެއް މާތް الله ބާޠިލުނުކުރައްވާހުށްޓެވެ."

އަލްއިމާމުލް ޤުރްޠުބީ ވިދާޅުވެފައިވެއެވެ. ހުރިހާ އިލްމުވެރިންވެސް އެބަސްފުޅަ ޢައިގެންތައިވާގޮތުގައި މިއާޔަތް ބާވައިލެއްވީ ބައިތުލް މަޤްދިސާއި ދިމާއަށް ކުރިމަތިލައިގެ ނަމާދުކޮށް މަރުވެދިޔަ މީހުންނާބެހޭ ގޮތުންނެވެ.

އެބަހީ: ކަޢުބަތުﷲ ގެ ދިމާއަށް ޤިބްލަ ބަދަލުވުމުގެ ކުރިން މަރުވެދިޔަ މުސްލިމުންގެ ބާޠިލުވާނެތޯ. އިބްނު ޢައްބާސްގެ އަރިހުން ރިވާވެފައިވެއެވެ. އެކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވިއެވެ. ޞަޙާބީއި ބައެއްމީހުން އިތުރު އެކަލޭގެފާނާއި ކަޢުބަތުﷲ ގެ ދިމާއަށް ކުރިމަތިލައްވާ ނަމާދުކުރުއްވުމުގެ ކުރިން ބާޠިލުގެންވުން ހިނދު އަސްހާބު އެކަލޭން ދަންނަވިއެވެ. އޭ اللهގެ ރަސޫލާއެވެ! ބައިތުލް މަޤްދިސާއި ދިމާއަށް ކުރިމަތިލައި ނަމާދުކޮށް މަރުވެދިޔަ ތިމަންމެންގެ އަޚުންނަން ދެންވީ ކިހިނެއްތޯއެވެ؟

އެހިނދު މާތް الله މިއާޔަތް ބާވައިލެއްވިއެވެ. (އަލްބުޚާރީ 4680، އައްތިރްމިޒީ9264، މިއީ ޞަޙީޙު ޙަދީޘެއްކަމަށް ތަފްސީރުލް ޤުރްޠުބީގެ މުޙައްޤިޤު އަބްދުއްރައްޒާޤުލް މަހްދީ ވިދާޅުވެފައި ވެއެވެ. މިޙަދީޘް ނަޤުލު ކުރުވިފައިވަނީވެސް ތަފްސީރުލް ޤުރްޠުބީންނެވެ. ތަފްސީރުލް ޤުރްޠުބީ 153/2)

އަދިވެސް އަލްއިމާމުލް ޤުރްޠުބީ ވިދާޅުވެފައިވެއެވެ. މިއާޔަތުގައި ނަމާދަށް އޮތީ "اِيْمَان" ގެ ލަފުޒު ބޭނުން ކުރައްވާފައެވެ. އެއީ އެ ނަމާދު ނިޔަތާއި ޤަވްލާއި ޢަމަލުގެ މަށްކަން އެކުލެވިފައިވާތީއެވެ. [އަދި އީމާންކަންވެސް ބިނާވަނީ ހަމަ ހިތާއި ބަހާއި ޢަމަލުގެ މައްޗަށެވެ.]

﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِٱلنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ١٤٣﴾ (البقرة 143)

މާނައީ: "ހަމަކަށަވަރުން މާތް الله އީ މީސްތަކުންނަށް ނުހަނު ކުޑުންވަންތަ ނިޔާތަމެން އޯގާވަންތަ ރަސްކަލާނގެއެވެ." އަލްއިމާމުލް ޤުރްޠުބީ ވިދާޅުވެފައިވެއެވެ. الرَّأْفَة، رَحْمَة އަށްވުރެ މާގަދަވާ ހުއްޓެވެ.

އަދި އަބޫ ޙަޔްޔާނު ބުނުން ޙަލާ ވެސް މިފަދައިން ވިދާޅުވެފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް މި ދެ ލަފުޒުގެ މާނައިގެ ގޮތުގައި ސޭކަން އެކައްޗެކެވެ. ނުވަތަ ދެ ލަފުޒުންވެސް ދޭހަވަނީ ގޮތުގައި ސޭކަން އެއްމާނައެކެވެ.

މިއާޔަތުގައި އޮތީ މާތް اللهގެ އޯގާތެރިކަން ބަޔާންކުރައްވާފައެވެ. މާތް الله ހުއްސުންގެއްލި އަޅުގަނޑުމެންގެ އަރިހުން ރިވާވެފައިވެއެވެ. ހަމަކަށަވަރުން ސަޙާބީއި ބަޔަކާމީހުގެއްލި އިތުރު އެކަނބަލުން ބަރީޝް ކުރެއްވިއެވެ. މާތް الله ވަޙީކުރެއްވުމަކީ އެކަނބުލާގެ ބަސްކަމުގައި އަޅާށް މަތިގައިވާ އެކަނބުލާގެ ކޮބޮގައި އެބަހީ (އަޅުކަމުގެ މަށް ކުޑުވޭގައި) ވިދާޅުވިއެވެ. "ހަމަކަށަވަރުން މިމަން اللهގެ ރަޙްމަތްކުރުވާ މިމަން اللهގެ ކޮއްކާގެ މައްކަން ގަދަވެގެންވިއެވެ." (ސަޙީޙު މުސްލިމް [6969]14(2751). ސަޙީޙު ބުނެތް މުސްލިމަކީ ވިދާޅުވިއެވެ. ހަމަކަށަވަރުން އަޅުގަނޑުމެން ވިދާޅުވިއެވެ. މިމަން ސަޙާބާއި ބަޔަކާމީހުގެއްލި އިތުރު އެކަނބަލުން

ބަޔާންކުރައްވަނިކޮށް އަޑުއެއްސެވީމެވެ. މާތް ﷲގެ ރަޙްމަތް (ނުވަތަ ރަޙްމު) ސަތޭކަ ބަޔަށް ބަހާލުއްވިއެވެ. ހުވަފެނަ ހުވަބައިވަރި އަކާލާނަގެ ބަޝްރަތެއްގެއެވެ. އެބައި ހުވަފެނަ ހުވަ ބައި އަކާލާނަގެ ހިޔަނިތެރިވިއެވެ. އަދި އޭގެތެރެއިން ބިމަށް ބާވައިލެއްވީ އެއްބައެވެ. ހުރިހާ މަޚްލޫޤުން އެއްބައެއް އަނެއްބައެއްގެ މެދުގައި ރަޙްމަތްތެރިވަނީ އެއްބައިންނެވެ. މިގޮތުން ބިމުގައި ހިނގާ ބިނގާ ޖަނަވާރަކީވެސް އޭ ރަޙްމަތުގެ ސަބަބުން އޭގެކަމެއް ދަރިއަށް ގެއްލުމެއް ވާނެކަމުގެ ބިރުން އޭގެ ފައިގަނޑު އުފުލައެވެ."

ބުޚާރީ މުސްލިމު[6972]17 (2752) ބުޚާރީ މުސްލިމުގެ އަރަން ރިވާކަމުގައި އަންނަނިވި ލަފުޒުގައި ވެއެވެ. "މާތް ﷲ ޤިޔާމަތް ދުވަހު ރަޙްމަތުގެ އެ ހުވަފެނިން އެކަލާނގެ އަޅުތަކުންނަށް ރަޙްމަތް ކުރައްވާނެއެވެ." ބުޚާރީ މުސްލިމު[6974] 19 (. . .)

މިތަނުގައި އަޅުތަކުންގެ މުޚާތަބު އެކަލާނގެއަރާއި އެކަލާނގެ ޚާއްޞަ ރަސޫލުންނާއި ބާޣީތަކުންނަށް ދިމާކޮށް މިސްތަކުންނެވެ. އެކަން ދޭހަވަނީ އަހަރެން ނައްބުވަތަކުންނެވެ.

މާތް ﷲ ރުއްސުން

ޙައްޤު އަދަބު ރުޚައިޔާގެ ރިބައިން ރިވާވެފައިވެއެވެ. ހަމަކަށަވަރުން ސަޙާބީ ޤަތާދާ ރަޟިޔަﷲ ޢަންހު ވިދާޅުވިއެވެ. ޢަބްދުﷲ ޢުމަރުގެފާނު ހުވަފެނިގެން ހުވަފެނެއް ބަދުނުވާތީ

އަންހެނުންކަށް ކަނޑާލައިގެންވަނީ. އެއަންހެނާގެ ދަރިފުޅު ހުވަފެނާ ހުވަފެން ފެނުމެވެ.

އެއަންހެނާއެން އެ އަޅުތަކުނޭގެ މައިދަރިން ތަޤުވާއެއް ޚިޔާނަތްތެރިވި ބައިތަކާއި ރިޙުލަތްވެސްދެއްވިއެވެ. އެހިސާބު ސަޙާބީ ބަޙަލާގެ ޢަބްދު އިބްނު ޢަމްރު ރަޟިޔަﷲ ޢަންހު ވިދާޅުވިއެވެ. އެއަންހެނާ އެކަމަށް ދަރިއަކާއި އަލިފާނާ ސަތެކަ ފެނުނެވެ. އެއްޗެއް ޚަޔާލުން އުމުރަށް ނޯޑައިދާނެއެވެ؟ މިގޮތުން ދަރަނިވީމެވެ. މާތް ﷲ ގެންދެއްވައި ދަރަނިވަމެވެ. އެކަނބަލުގެ އަން

އެކަނބަލުގެ ދަރިފުޅު އަލިފާނަށް އެއްޗެއްޗިހިން ކުޅެގަނެއެއް ނުވާޙުރުއްޖެވެ. އެހިސާބު ސަޙާބީ ބަޙަލާގެ ޢަބްދު އިބްނު ޢަމްރު ޙަޟްރަތުކުރެއްވިއެވެ. އެއަންހެނާ އެކަމަށް ދަރިއަނެދުނު ރަސޫލުންތެރި ޙަދީޘް މާޒީގެން މާތް ﷲ އެކަލާނގެ އަޅުތަކުންނަށް އޭގާ ބިރު ގެންނަވައެވެ. ބުޚާރީ މުސްލިމު[6978] 22 (2754)

މާތް ﷲ ރުއްސުން

ޙައްޤު އަދަބު ރުޚައިޔާގެ ރިބައިން ރިވާވެފައިވެއެވެ. ހަމަކަށަވަރުން ސަޙާބީ ބަޙަލާގެ ޢަބްދު އިބްނު ޢަމްރު ރަޟިޔަﷲ ޢަންހު ވިދާޅުވިއެވެ. މާތް ﷲގެ ބަޝްރަތެއްގައިހުރި އުޖޫބާތް މުއްމިނުންނެވެ. އަނިޔާވެރިވަނީ އެއްވެސް ސަބަބެއް ނެތިކަމުން އެއްޗެހިމެ ހުކުރުއްޖެވެ. އަދި ކާފިރުންނެވެ. މާތް ﷲގެ ރަޙްމަތުގެ ބާޒާރުން އަޅިއްޖެނަމަ އެއްޗެއް ސަބަބުގެދޫކަންތަކަން އެއްޗެދުވާރާއްގެވެ. ބުޚާރީ މުސްލިމު[6979]23(2755)

މާތް ﷲ ރުއްސުން

ޙައްޤު އަދަބު ރުޚައިޔާގެ ރިބައިން ރިވާވެފައިވެއެވެ. ހަމަކަށަވަރުން ސަޙާބީ ބަޙަލާގެ ޢަބްދު އިބްނު ޢަމްރު ރަޟިޔަﷲ ޢަންހު ވިދާޅުވިއެވެ. އެއްވެސް ގޮތެއްގައި އެއްކަލަކަސްވެސް ހުކުމިހިރަ އެނގޭ ގޭގޭ އަރުޙުވެރިންނަށް ބަނޑުދެވެ. އޭނާ ޙަޤީޤަތުގައި އޭނާ އަނދިރިޙުކުމަށް ފެނުނީ އައިސް އެއްބައި އަދިބައި: އޭގެ އަޅުތަކުން އެއްބައި ވަރާއްލާ ބޮޑުއްސާޙާނުވެ! އަދި އަށާއްބައި ކަނޑަށް އަޅާޙާނުވެ! . . . الحديث.

ބުޚާރީ މުސްލިމު[6980]24 (2752)

މުސްލިމުގެ އަރަން ރިވާތަކެއްގައި ވެއެވެ. ސަޙާބީ ބަޙަލާގެ ޢަބްދު އިބްނު ޢަމްރު ރަޟިޔަﷲ ޢަންހު ވިދާޅުވިއެވެ. "މިހާރު ހުރިހާ ކަންތަކެއް ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތަކަށް ދިޔައެވެ. ދުން އޭނާ މަޚްލޫޤުން ކައިރިވުމުން އޭނާގެ ދަރިންނަން ވަނީއްޔަތް ކުރުމުން ބަނޑުދެވެ. މިގޮތަށް މަޚްލޫޤުން މިގޮތަށް އަޅިއަން ވަންދަން އަނދަރާޙާނުވެ! ދުން އެއްބައި ވަރާއްލާ ބޮޑުއްސާޙާނުވެ! އަދި އަށާއްބައި ކަނޑަށް އަޅާޙާނުވެ! މާތް ﷲ ގެންދިޔަ ބަނަވެ. އެކަލާނގެ މިގޮތަށް ވައްޓަން ކުޅުދަންވަނަމިޖޭގެންފިނަވަ އެއްވެސް ޗިހާކަން ރަދާބާ ހުދެއްޓާވަރަން މިގޮތަށްއަން ރަދާބާ ދެއްވާހުއްޖެވެ. . . . الحديث.

ބުޚާރީ މުސްލިމު[9681]25(. . .)

މުސްލިމުގެ އަރަން ރިވާތަކެއްގައި ވެއެވެ. އޭނާއާއޭގެ ދަރިންނަން

ބުނެފައެވެ. ހަމަކަށަވަރުން
ތިމަންނާއަށް އަދާބުދެއްވުމަށް މާތް
الله ކުރާދުންވަންތަ ވާޖިބުގެންވާއެވެ.
ވެ. . . . الحديث. ބަލާނީ
މުސްލިމު [6984]27(2757)
ދަން އަޅާމަހަރުވުމުން އަޅާ އަ
ވަޙީއްނަތާކުރިޔުބަން އަލުހުން
ކަނބަލުކުރިއެވެ. ދަން މާތް الله
އަ އަރިހަށް އައުކުރުމަން ބިމަން
އަންގެވުމުން ބިން އައަރިހަށް
އައުކަންނިއެވެ. އަދި ކަނޑަން
އަރިހަކާއި އައުކުރުމަން ކަނޑަން
އަކާރީގެ އަމުރުކުރެއްވުމުން
ކަނޑުވެސް އަހަކާއި އައުކަންނިއެވެ.
ދަން މާތް الله އަލިހަކަން އަހުގެވިއެވެ.
އަޑިހަން ކަނބަލުކުރި ކީއްވެގެއްތޯވެ ؟
އަލިހަކު ދަންނަވިއެވެ. ވިއަރާގެވެރި
ރަސްކަލާނގެ! އިބަރަސްކަލާނގެ ދަހަ
ގަންނާކުރައްވާ ބިރުއްގެ ސަބަބުންނެވެ.
އަކަން އިބަރަސްކަލާނގެ ފާފަން
ދަނޑުވާ ގަންނަވައެވެ. ދަން މާތް الله
އަލިހާއަށް މަޢާފުކުރެއް ދެއްވިއެވެ.
ބަލާނީ މުސްލިމް [6980]24
(2756) ތަންބީހު: މިއީ ނާދިރު
ޙިއްސާއެކެވެ. މިއީ ވަރަށް
ކުރީ ޒަމާނެއްގައި ހިނގާފައިވާ
ބާރިޤާއެކެވެ. މިރިވާޔަތުގައި މިގޮތަށް
އައިސްތަކި އެތޮވުން ނުބައިކަން
އުގަމަރުވުން ސިފަ ސުވަރުގެއަށް
ދަނަކަމަށް ހިނުކުރާނެވެ. ހަމަ ވަގުތު
ވާނގޮތް އެއްވެސް މަރުޙަލާގަކަށް
ނާގާނެއެވެ. އިސްތިޣްފާރުން އަންގަވަސި
ވިވަރަކުން ހައްޤު އަދަރުތަކެއް ގިނައިން
ކުރެއްވިއެވެ.

﴿ قَدْ نَرَىٰ تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي ٱلسَّمَآءِ ۖ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَىٰهَا ۚ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ ۚ وَحَيْثُ مَا كُنتُمْ فَوَلُّوا۟ وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُۥ ۗ وَإِنَّ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَـٰبَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ ۗ وَمَا ٱللَّهُ بِغَـٰفِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٤﴾ ﴾ (البقرة144)

މާނައީ: "(އޭ މުޙައްމަދުގެފާނެވެ!)
ތިބާގެ ބަދަރުކުރަދެއްވުމަން
އުދި ކަލޭގެފާނު މައްކަހަން
ބަލައިއްޖަވައިގެން ހުންނަވައި
ދުރާކުރެއްވާތަން ތިމަންރަސްކަލާނގެ
ދެކެވޮޑިގެންނެވެމެވެ. ފަހެ
ހަމަކަށަވަރުން ކަލޭގެފާނު
އެދިވަޑައިގަންނަވާ ޤިބުލަޔާދި
ފެރުވަން ކުރިމަތިލައްވުމަން
ދިޔުނަދެއްވާހުށީމެވެ.
ފަހެ ކަލޭ ނަމާދުގައި
އަލްމަސްޖިދުލްޙަރާމާއި ފެރުވަން
ކަލޭގެފާނު ކުރިމަތިލައްވާށެވެ!
(އޭ މުސްލިމުންނޭވެ!)
ތިޔަބައިމީހުންކޮންވ
ތަނެއްގައިމިކަމުގައި ވިޔަސް
ނަމާދުކުރުމަން އެމިސްޖިދާމިފެރުވަން
ކުރިމަތިލާށެވެ! އަދި ހަމަކަށަވަރުން
ތިބާގެ ބަދަރުކުރެއްވި ބުކުތަކެ
ހައްޤުވީނާއި ނަސާރާއިންގެ ވެރި
ރަސްކަލާނގެ ބަސްތަރުވުން އައި
ބައްޔާ އަމުރުތެރެއްކަން އެވީހުން
ރަނގަޅަން ދަންއެވެ. (ދަންނާށެވެ!)
އެވީހުންގެ އަމަލުތަކާމެދު މާތް الله
އާދިލުވާޖިގެންއް ނުވެއެވެ."

﴿ تَقَلُّبَ وَجْهِكَ ﴾ މިއާޔަތުގެ
މިބައިގެ މާނަގައި އަލްއިމާމު
އިބްނު ޖަރީރުއްޠަބަރީ މިދާވަސި

އެއީ މައްކަހަން ބަދުންކުރުގެއެވެ.
(ތަފްސީރުއްބަޣަވީ 28/2) އަލްބާރީޙީ
އިބްނު ކަޘީރު މިދާވެގޮތައިވެއެވެ.
ބަރާއުއި ބްނު އާޒިބު ރަޟިޔާ
އިބްނު ބައްބާސްގެ އަރިހުން
ރިވާކުރައްވާފައިވެއެވެ. އިބްނު
ބައްބާސް މިދާވިއެވެ. ޔަހޫދީ
ޔަހޫދީންނަށް އަންގެވުރެތަކަ ވަންސާރު
ކުރަމުން ބައިތުލް މަޤްދިސްގެ ބައުކެވެ.
އެއީ ސަހާބީ ބަރަކާތްތެރެއްވި
އިބްނު އަބާލާނީ ވަޙީނާއަން
ހިޖުރަކުރެއްވިއިރު ވަޙީނާގައި ޔަހޫދީ
ރަސޫލުއްލާހު. އަދުރަސޫލުގެ މާތް الله
އަޅުގަނޑަން އަމުރުކުރެއްވާ ވިލައިވަސި
ބައިތުލްމަޤްދިސާއި ދިމާއަން
ކުރިމަތިލައްވައިގެން ހުރަސްގައި ނަމާދު
ކުރެއްވުމަށެވެ. މިކަމުގެ ސަބަބުން
ޔަހޫދީން ވަރަށް އުފާވިއެވެ. މިގޮތުން
ސަލާމާއި ބަރަކާތްތެރެއްވި އިބުރު
އަޅުގަނޑު ބައިތުލްމަޤްދިސާއި
ދިމާއަން ކުރިމަތިލައްވައިގެން
ހުންނަވައި ގާތްގަޔަކަން
ދިހަހަސް ދުވަހަކުވުރުވަސް
ޔަހާ މުއްދަތެއް ވަންދުން
ނަމާދުކުރެއްވިއެވެ. ނަމަވެސް
ސަލާމާއި ބަރަކާތްތެރެއްވި އިބުރު
އަޅުގަނޑު އެދިވަޑައިގަންނަވަނީ
އިބްރާހީމުގެ ޤިބުލާގެ ދިމާއަން
ކުރިމަތިލައްވައިގެން ހުންނަވައި
ނަމާދު ކުރެއްވުމަށެވެ.
މިގޮތުން އަޅުގަނޑު އަކަމަން
އެދިވަޑައިގަންނަވައި އުޑަން
ބައްލަވައިގެން ހުންނަވައި މާތް الله
އަން ދުޢާކުރައްވަތެވެ. ދަން މާތް الله
މިއާޔަތް ބާވައި ލެއްވިއެވެ. (ނިނިމު)